

Bestemmingsplan

Bedrijventerrein Vorstengrafdonk - Oss - 2013

bijlage 8 bij toelichting

Natuurtoets bestemmingsplan Vorstengrafdonk februari 2012 en juli 2013

Bestemmingsplan

Bedrijventerrein Vorstengrafdonk - 2013

bijlage 8 bij toelichting

Natuurtoets bestemmingsplan Vorstengrafdonk februari 2012 en juli 2013

Natuurtoets bestemmingsplan Vorstengrafdonk Onderzoek naar beschermde natuurwaarden

projectnr. 244063
revisie 01

auteur(s)

Michel Braad
Reinoud Vermoolen

Opdrachtgever

Gemeente Oss
T.a.v. mevrouw M. van der Hoeven
Postbus 5
5340 BA Oss

datum vrijgave	beschrijving revisie	goedkeuring	vrijgave
16 februari 2012	concept	drs. ing.. M. Braad	ir. J.C.W. van der Meulen

Datum van uitgave:
16 februari 2012

Contactadres:
Beneluxweg 7
4904 SJ Oosterhout
Postbus 40
4900 AA Oosterhout

Copyright © **Ingenieursbureau Oranjewoud**
Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

blz.

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Wettelijk kader	3
1.3	Doel.....	3
1.4	Werkwijze.....	4
1.5	Leeswijzer	4
2	Gebiedsbeschrijving	5
2.1	Situering plangebied	5
2.2	Bureaustudie natuurwaarden	5
2.3	Terreinbezoek.....	7
2.4	Conclusie natuurwaarden	11
3	Toetsing effecten planontwikkeling.....	13
3.1	Beschrijving ingreep.....	13
3.2	Effecten op beschermde soorten.....	14
3.2.1	<i>Vogels.....</i>	<i>14</i>
3.2.2	<i>Grondgebonden zoogdieren</i>	<i>14</i>
3.2.3	<i>Vleermuizen.....</i>	<i>15</i>
3.2.4	<i>Amfibieën</i>	<i>15</i>
3.2.5	<i>Reptielen</i>	<i>16</i>
3.3	Effecten op beschermde gebieden.....	16
4	Conclusie.....	17
4.1	Conclusie	17
4.2	Zorgplicht	17
4.3	Vervolgtraject soortenbescherming.....	18
4.4	Borging in bestemmingsplan	19
	Literatuur	21
	Bijlage 1: Wettelijk Kader.....	23

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Gemeente Oss is voornemens om het bestemmingsplan voor het bedrijventerrein Vorstengrafdonk te herzien. Het plangebied Vorstengrafdonk ligt ten zuidoosten van de kern Oss, in de oksel van de A59 en de N329. Het bedrijventerrein heeft een omvang van circa 100 hectare.

De begrenzing van het plangebied is in figuur 1 weergegeven.



Figuur 1: Ligging van het plangebied (rode kader). (bron ondergrond: www.maps.google.com)

1.2 Wettelijk kader

Vanuit de huidige natuurwetgeving is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van de in het plangebied mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden, met als doel dat aan deze waarden zo min mogelijk schade wordt toegebracht. Indien schade aan beschermde soorten niet is te voorkomen, is mogelijk een ontheffing ex. art. 75 van de Flora- en Faunawet noodzakelijk. Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingsbesluit van kracht. Met dit besluit is geregeld dat voor algemeen voorkomende soorten een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ingrepen en geen ontheffing meer aangevraagd hoeft te worden. Wel blijft de algemene zorgplicht van kracht (zie Bijlage 1 voor Wettelijk Kader).

1.3 Doel

Het doel van voorliggende toetsing is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ontwikkeling met de Flora- en faunawet en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.4 Werkwijze

Om eventuele strijdigheden met de Flora- en faunawet op te sporen dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde soorten komen in het plangebied voor? Welke status hebben deze soorten?
2. Welke invloed heeft de geplande ontwikkeling op de (strikt) beschermde soorten in het plangebied?
3. Door welke maatregelen kunnen negatieve effecten op beschermde soorten worden voorkomen of verzacht?
4. Indien de duurzame staat van instandhouding van strikt beschermde soorten in gevaar komt, welk vervolgttraject dient dan doorlopen te worden?
5. Voor welke beschermde soorten moet een ontheffing aangevraagd worden?

Om bovenstaande vragen te beantwoorden zijn de volgende stappen doorlopen:

Stap 1. Bureaustudie

Op basis van literatuuronderzoek en verspreidingsatlassen is nagegaan of er wettelijk beschermde planten- of diersoorten in het plangebied voorkomen. Hierbij is o.a. gebruik gemaakt van verspreidingsatlassen en landelijke databases met natuurwaarnemingen, zoals www.telme.nl en www.waarneming.nl.

Stap 2. Terreinbezoek

Na het bureauonderzoek is een terreinbezoek aan het plangebied en de omgeving gebracht. Hierbij is, op basis van de gegevens van de bureaustudie beoordeeld voor welke soorten het plangebied daadwerkelijk een geschikt habitat biedt en daarmee welke soorten er daadwerkelijk voor kunnen komen.

Stap 3. Effectenonderzoek

Op basis van de beschrijving van de voorgenomen maatregelen en de verzamelde gegevens van stap 1 en 2 zijn de (mogelijke) effecten (vernietiging, verstoring, versnippering) op de verwachte beschermde soorten beschreven. Voor de verwachte negatieve effecten op de beschermde soorten worden mitigerende maatregelen voorgesteld.

Stap 4. Conclusies en advies met betrekking tot de ontheffingsaanvraag

Op basis van stap 1 tot en met 3 zijn conclusies getrokken met betrekking tot eventuele overtredingen van verbodsbepalingen zoals genoemd in de Flora- en faunawet art. 75. In het rapport worden aanbevelingen gedaan voor te nemen vervolgstappen.

1.5 Leeswijzer

De achtergrondinformatie voor de natuurtoets en de resultaten van de toetsing staan beschreven in de hoofdstukken 2 en 3. Hoofdstuk 2 gaat dieper in op de resultaten van de bureaustudie en het veldbezoek. Hoofdstuk 3 omvat de effectenbeoordeling en maatregelen om effecten te voorkomen of beperken. Hoofdstuk 4 vormt de kern van deze rapportage, in dit hoofdstuk staan de conclusies van de toetsing beschreven. In de bijlage is een beschrijving opgenomen van het wettelijke kader rond natuurbescherming.

Alpenwatersalamander en Kamsalamander (tabel 3 Flora- en faunawet). In het uurhok zijn tevens waarnemingen bekend van plant soorten als Daslook, Kleine zonnedauw en Klokjesgentiaan en de dagvlinder Heideblauwtje (tabel 2).

In de kilometerhokken waar het plangebied in ligt zijn waarnemingen bekend van de zoogdier soort Das (tabel 3 soort). Een vaste verblijfplaats van voornoemde soort bevindt zich in het Keltenbos (bewoonde burcht in 2010, onderzoek uitgevoerd door Bureau Meervelt).

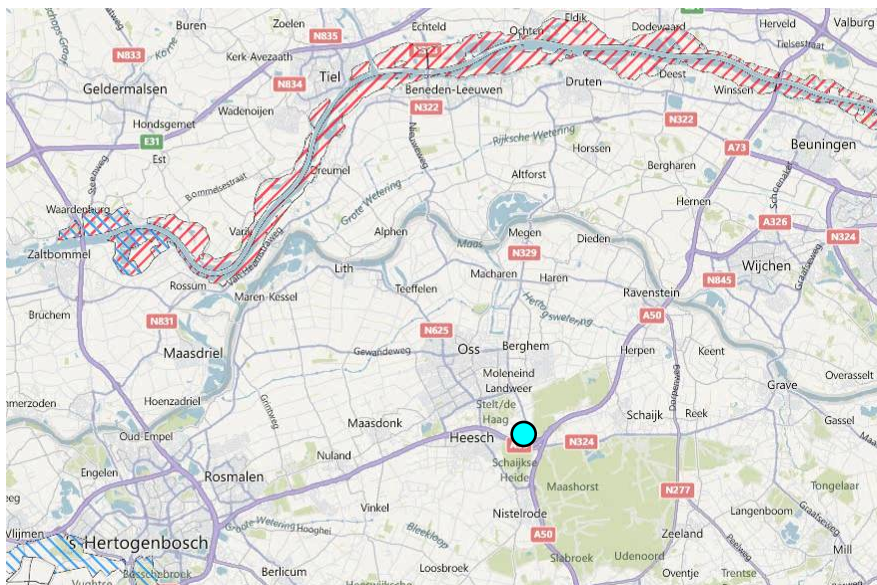
Waarnemingen van vleermuis soorten als Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en laatvlieger zijn bekend uit het plangebied. Verder zijn er diverse algemeen voorkomende grondgebonden zoogdiersoorten te verwachten zoals muizen en spitsmuizen en marterachtigen. Deze soorten worden nader genoemd bij de beschrijving van de aanwezige biotopen in paragraaf 2.3.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok (5x5 km) of kilometerhok (1x1 km) betekent niet dat deze soorten zich in het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een deel van het uur- of kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke biotopen aanwezig zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen. De resultaten zijn opgenomen in tabel 2.1 (zie § 2.3).

Gebiedenbescherming

Het plangebied heeft geen beschermde status in het kader van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de Natuurbeschermingswet 1998. Het 15 kilometer ten noorden gelegen Uiterwaarden Waal' is het dichtst bij zijnde Natura 2000-gebied (zie figuur 3).



Figuur 3. Ligging van het plangebied (blauwe stip) en dichtst bij zijnde Natura 2000 gebieden.
(bron:

Een klein deel van het plangebied (bosstrook langs de N329) maakt deel uit van de (provinciale) Ecologische Hoofdstructuur (EHS) volgens de Verordening Ruimte 2011 van de provincie Noord-Brabant. In onderstaande figuur is de ligging van de EHS binnen het plangebied aangegeven.



Figuur 4. Ligging van de Ecologische Hoofdstructuur binnen het globaal aangegeven (rode kader) plangebied, zoals vastgesteld in de Verordening ruimte van de Provincie Noord-Brabant, geldig vanaf 8 maart 2011 (bron: kaartlaag Natuur en landschap uit Verordening ruimte van de Provincie Noord-Brabant; www.brabant.nl).

2.3 Terreinbezoek

Op 10 november 2011 is door een deskundig ecooloog van Oranjewoud een bezoek gebracht aan het plangebied. Hierbij is de begrenzing aangehouden zoals aangegeven in figuur 1.

Het industrieterrein Vorstengrafdonk is voor een deel bebouwd en voor een deel onbebouwd. In onderstaande figuur is aangegeven welke delen nog onbebouwd zijn en welke biotopen in deze delen voorkomen. Op basis van de bureaustudie en de aangetroffen biotopen is een beeld te krijgen van het voorkomen van beschermde soorten.



Figuur 5. Ligging van de onderscheiden biotopen binnen het plangebied

De volgende biotopen zijn binnen het plangebied aangetroffen:

1. Braakliggend terrein met geen tot schrale, laag opgaande vegetatie
2. Grafheuvels met korte vegetatie en enkele eiken
3. Bosschages en struweel met droogstaande greppel(s)
4. Braakliggend terrein met ruigtevegetatie
5. Natte laagten met deels rietvegetatie
6. Droog, gemengd bos met deels struikvegetatie

Hieronder volgt een beschrijving van de aanwezige biotopen en de beschermde soorten die kunnen worden verwacht.

1. Braakliggend terrein met geen tot schrale en laag opgaande vegetatie

Deze delen van het plangebied worden gekenmerkt door korte vegetaties van voornamelijk grassoorten. Hierin staat ook verspreid een enkele pol struikheide. Dit vormt echter onvoldoende geschikt habitat voor Heideblauwtje. Daarnaast zijn er plekken met kaal zand aanwezig. De schrale vegetatie en plekken kaal zand biedt geschikt habitat voor enkele kleinere zoogdieren als muizen en broedvogels als Veldleeuwierik en Scholekster. Dit biotoop vormt ook een geschikt winterbiotoop voor de Rugstreeppad.

2. Grafheuvels met laag opgaande begroeiing en enkele bomen.

Dit deel van het plangebied wordt gekenmerkt door geaccidenteerd en hoger gelegen terrein met voornamelijk grasvegetatie, enkele bremstruiken en een paar hoog opgaande eiken. Deze vegetatie biedt geschikt habitat voor kleinere zoogdieren (waaronder Konijn) en enkele soorten broedvogels alsook (langs de randen) geschikt habitat voor Levendbarende hagedis.



Foto 1. Braakliggend terrein met schrale vegetatie



Foto 2. Grafheuvels met korte vegetatie en enkele eiken

3. Bosschages en struweel (met droogstaande greppels)

In het zuiden van het plangebied, haaks op de snelweg, loopt een houtsingel met daarnaast bosschages van met name wilgen en elzen en struweelvormers als braamstruiken. Langs de randen van de bosschages liggen korte (gras)vegetaties en plekken met Pitrus. Deze vegetaties zijn doorsneden met greppels, die tijdens het veldbezoek nagenoeg droog stonden (modderige greppelbodem). Deze gebieden bieden geschikt habitat aan diverse soorten zoogdieren (meerdere burchten van Konijn), diverse broedvogelsoorten, Levendbarende hagedis en landhabitat voor enkele soorten amfibieën als Bruine kikker en Gewone pad (binnen biotoop echter geen geschikt voortplantingswater voor amfibieën aanwezig).

In het midden van het plangebied loopt een droge greppel overgroeid met struweel en bomen als eiken en wilgen. Naast een grote konijnenburcht en geschikt habitat voor zoogdiersoorten als muizen en spitsmuizen biedt dit deel geschikt overwinteringshabitat voor enkele soorten amfibieën en geschikt broedhabitat voor enkele soorten zangvogels (tijdens het veldbezoek werden hier Roodborst, Merel, Winterkoning en Heggenmus in waargenomen).

In het oosten van het plangebied, langs de N329 staan tussen en rondom een aantal half afgebroken gebouwen diverse soorten struiken en hoog opgaande bomen. Dit deel van het plangebied vormt geschikt broedhabitat voor enkele soorten zangvogels, diverse soorten kleinere zoogdieren en geschikt overwinteringshabitat voor enkele soorten amfibieën.

Voorname bosschages zijn ongeschikt als vaste verblijfplaats voor vleermuizen (geen holtes in bomen waargenomen, aanwezige gebouwen zijn dermate afgebroken dat voor vleermuizen geschikte ruimten afwezig zijn), maar kunnen wel onderdeel zijn van vlieg- en/of foerageroutes van vleermuizen (bosschages zijn aangetakt aan opgaande lijnelementen als bomenrijen).

Daarnaast zijn in de bosschages geen nesten aangetroffen van broedvogels waarvan de nesten jaarrend beschermd zijn.

4. Braakliggend terrein met ruigtevegetatie

Deze delen maken het overgrote deel uit van het plangebied. De ruigtevegetatie biedt geschikt habitat voor kleine soorten zoogdieren als muizen en spitsmuizen. Tijdens het veldbezoek werden boven deze delen dan ook enkele, op muizen jagende Torenvalken waargenomen. De ruigtevegetatie biedt geschikt broedbiotoop voor een enkele vogelsoorten als Roodborsttapuit, Grasmus en Patrijs.



Foto 3. Bosschages en struweel



Foto 4. Braakliggend terrein met ruigtevegetatie

5. Natte laagten met deels rietvegetatie

Dit biotoop komt voor in het uiterst noordwesten van het plangebied en beslaat een klein oppervlak. Tijdens het veldbezoek werden enkele niet broedende vogelsoorten (een tiental Bokjes en een Watersnip) aangetroffen. Deze natte laagten zijn geschikt broedbiotoop voor enkele broedvogelsoorten als Kleine Karekiet en Wilde Eend en zijn eveneens geschikt als voortplantingswater voor enkele soorten amfibieën, waaronder Rugstreeppad.

6. Droog bos met naaldbomen (lariksen en sparren) en loofbomen (eiken, berken en beuken) met struikvegetatie

De twee bosstroken binnen het plangebied vormen geschikt habitat voor diverse kleine zoogdieren als muizen en spitsmuizen en ook voor enkele grotere zoogdieren waaronder Ree en Das. Tijdens het veldbezoek werd een dierwissel aangetroffen in de binnen de EHS begrensde bosstrook langs de N329 en een Dassenburcht binnen de andere bosstrook, ook wel het Keltenbos geheten. In de naaldbomen binnen beide bosstroken kunnen vogelsoorten tot broeden komen waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn, zoals Buizerd. Tijdens het veldbezoek was het niet mogelijk om aan- dan wel afwezigheid van jaarrond beschermde nesten in beide bosstroken vast te kunnen stellen. Daarnaast bieden de twee bosstroken geschikt biotoop voor foerageer- en/of vliegroutes van enkele soorten vleermuizen.



Foto 5. Natte laagten met deels rietvegetatie



Foto 6. Droog naaldbos met struikvegetatie

Tabel 2.1. Beschermde soorten in het plangebied (bron: literatuur + terreinbezoek).

Soort	Flora- en faunawet	Soort	Flora- en faunawet
Zoogdieren			
Bosmuis	X 1	Konijn	X 1
Veldmuis	X 1	Haas	X 1
Egel	X 1	Ree	X 1
Mol	X 1	Vos	X 1
Bunzing	X 1	Gewone dwergvleermuis	X 3
Wezel	X 1	Ruige dwergvleermuis	X 3
Das	X 3	Laatvlieger	X 3
Amfibieën			
Bastaard en/of Meerkikker	X 1	Rugstreeppad	X 3
Bruine kikker	X 1	Gewone pad	X 1
Reptielen			
Levenbarende hagedis	X2		

Verklaring afkortingen in kolommen:

X = soort is beschermd krachtens de Flora- en faunawet beschermingsregime AMvB art.75

1 = soort tabel 1

2 = soort tabel 2

3 = soort tabel 3

Naast bovengenoemde soorten zijn er diverse soorten broedvogels te verwachten binnen het plangebied.

2.4 Conclusie natuurwaarden

Uit de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek blijkt dat in het plangebied beschermde soorten voor kunnen komen (zie Tabel 2.1). Het gaat hier om soorten die algemeen voorkomen in Nederland en enkele strikt beschermde soorten.

Beschermde soorten Flora- en faunawet

Algemene soorten (tabel 1 Flora- en faunawet)

Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingbesluit bij artikel 75 Flora- en faunawet van kracht. Voor de algemene soorten van tabel 1 geldt sindsdien een vrijstelling voor artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, behalve dan dat altijd de zorgplicht in acht wordt genomen.

'Overige' soorten (tabel 2 Flora- en faunawet)

De levendbarende hagedis staat vermeld op tabel 2. Voor soorten van tabel 2 is bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, indien gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt een dergelijke gedragscode, dan dient ontheffing aangevraagd te worden, welke wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (lichte toets). Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 2 de algemene zorgplicht.

Strikt beschermde soorten (tabel 3 Flora- en faunawet)

Voor strikt beschermde soorten die zijn vermeld in tabel 3 ¹, namelijk Rugstreeppad, Das en soorten vleermuizen geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geen vrijstelling, ook niet op basis van een gedragscode. Voor deze soorten is een ontheffing nodig indien verbodsbepalingen worden overtreden. Voor bovengenoemde soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing kan worden verleend indien deze wordt aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Wettelijke belangen die hiervoor in aanmerking komen zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
- Dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e).

Nieuwe vestiging van bedrijven valt onder wettelijk belang 'e'.

Indien de werkzaamheden effect hebben op de bovengenoemde soorten uit Tabel 3, is een ontheffing nodig. De ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan vier criteria (zware toets):

- 1) In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast door de werkzaamheden?
- 2) Is er een wettelijk belang?
- 3) Is er andere bevredigende oplossing/alternatief?
- 4) Komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding?

De criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle vier moet worden voldaan).

Voor het verontrusten en verlies van leefgebied van strikt beschermde soorten is een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig, en kan een aanvullend compensatieplan noodzakelijk zijn waarin in detail mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgewerkt.

Vogels (afzonderlijke categorie in Flora- en faunawet)

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3 van de Flora- en faunawet; alle vogels zijn in Nederland beschermd. In het plangebied komen diverse (broed)vogelsoorten voor. Het is verboden om

¹ Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en Bijlage 1 AMvB art.75 Flora- en faunawet

werkzaamheden uit te voeren of gebruik te maken van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord.

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen, dat globaal is begrensd tussen 15 maart en eind juli. Deze periode is niet vast, het gaat erom of er sprake is van een broedgeval. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

In het plangebied zijn geen van dergelijke jaarrond beschermde nesten aangetroffen tijdens het veldbezoek. Echter, het tijdstip van het veldbezoek (buiten het broedseizoen) en de aanwezigheid van dicht naaldbos in de bosstroken, maakte het onmogelijk de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten hier uit te sluiten dan wel vast te stellen. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Voor deze soorten² is geen ontheffing nodig, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat deze soorten zich vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mag van deze soorten het nest worden verplaatst of verwijderd.

Beschermde gebieden

Een van de binnen het plangebied gelegen bosstroken (bosstrook langs de N329) maakt deel uit van beschermd gebied in het kader van de EHS. Het Natuurbeheerplan van de Provincie Noord-Brabant, welke een belangrijk instrument vormt voor de realisering van het rijks- en provinciale natuur- en landschapsbeleid waaronder de realisatie van de EHS, heeft als ambitie in het beheer van het grootste deel van de bosstrook 'Droog bos met productie' (N16.01) en in het uiterst noordelijke deel van de bosstrook 'Vochtig bos met productie' (N16.02).



Figuur 6. Uitsnede van de ambitiekaart Natuurbeheerplan 2011-2012 met (in rode kader) de binnen de EHS begrensde bosstrook met ambitietypen 'droog bos met productie' (lichtbruin) en 'vochtig bos met productie' (donkerbruin). Bron: Provincie Noord-Brabant

² Een deel van deze soorten is ondergebracht in categorie 5 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Hoewel het onderbrengen van deze soorten op deze lijst anders doet vermoeden is de vaste rust- en verblijfplaats van deze vogels niet jaarrond beschermd. Dit betreffen namelijk vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor gebroed hebben of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

3 Toetsing effecten planontwikkeling

3.1 Beschrijving ingreep

Voor het gehele plangebied is een herziening van het bestemmingsplan in voorbereiding. In figuur 7 hieronder is de nieuwe indeling weergegeven voor zover bekend in november 2011. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de verkaveling langs de oost- en zuidrand van het plangebied nog nader wordt uitgewerkt.



Figuur 7. Verkavelingsschets bestemmingsplangebied Vorstengrafdonk (november 2011). Bron: Gemeente Oss

Uit bovenstaande verkavelingsschets valt af te leiden dat de grootste delen van de braakliggende delen (genummerd 1 en 4 in figuur 5) bebouwd gaan worden. Daarbij zal een groot deel van de aanwezige bosschages (genummerd 3 in figuur 5) worden verwijderd. Van het tweetal bosstroken (genummerd 6 in figuur 5) zal het Keltenbos gekapt worden.

De natte laagten in het noordwesten van het plangebied en de hoger opgaande grafheuvels in het zuiden van het plangebied (genummerd respectievelijk 5 en 2 in figuur 5) zullen behouden blijven. De bomenrijen langs de doorgaande wegen binnen het industrieterrein alsook de binnen het plangebied watervoerende watergang langs de IJzerweg blijven eveneens behouden.

Voor toekomstige nieuwbouw zal vegetatie worden verwijderd. Hierbij worden aanwezige bomen en struiken gekapt en afgevoerd. De grond zal worden geëgaliseerd en greppels worden gedempt en opgevuld.

3.2 Effecten op beschermde soorten

Uit de bureaustudie en het veldbezoek is naar voren gekomen dat ter plaatse van het plangebied diverse beschermde soorten van tabel 1 en 2 als ook vijf strikt beschermde (tabel 3) soorten en broedvogels met grote waarschijnlijkheid voorkomen. In deze paragraaf worden de mogelijke effecten beschreven van de herinrichting van het terrein voor de aanwezige soortgroepen.

3.2.1 Vogels

De struwelen en bosschages alsook de braakliggende gras- en ruigtevegetatie zijn geschikte broedplaatsen voor algemene broedvogels. Wanneer de kap en het egaliseren plaatsvindt in het broedseizoen (globaal de periode 15 maart - eind juli) dan worden daarbij mogelijk broedende vogels verstoord. Alle broedende vogels zijn gelijk beschermd. Wettelijk gezien is het niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verstoren en verjagen van broedende vogels.

Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, treedt wel enige verstoring op, dit resulteert alleen in het opvliegen van betreffende vogels. Indien de werkzaamheden in de periode september - maart aanvangen en doorlopen tot in het broedseizoen, is sprake van een permanente verstoring, voordat vogels tot broeden komen. Door deze verstoring zullen broedvogels het plangebied mijden als broedplaatsen.

Conform de zorgplicht (zie § 4.2) is het van belang om voor het broedseizoen, de vegetatie te verwijderen. Hierdoor zijn er geen effecten op (broed)vogels tijdens het broedseizoen.

De gunstige staat van instandhouding van de op de braakliggende terreinen en struwelen en bosschages voorkomende vogelsoorten zal niet worden aangetast als gevolg van de ontwikkeling. De vegetatie dient buiten het broedseizoen te worden verwijderd.

In de binnen het plangebied gelegen bosstroken zijn vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten te verwachten, zoals Buizerd. Aangezien het Keltenbos gekapt zal worden, zal in het voorafgaande broedseizoen onderzoek gedaan moeten worden naar het voorkomen van jaarrond beschermde nesten in het Keltenbos.

Nader veldonderzoek moet uitwijzen of jaarrond beschermde nesten in het Keltenbos voorkomen alvorens een definitieve effectbeoordeling kan plaatsvinden. Zo nodig moet een ontheffing worden aangevraagd en moeten mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgewerkt.

3.2.2 Grondgebonden zoogdieren

De werkzaamheden kunnen schade veroorzaken aan kleine zoogdieren, zoals muizen, spitsmuizen, mollen en konijnen. Deze schade is maar moeilijk te voorkomen, omdat deze soorten bij onraad hun hol in vluchten en zich bij gunstige omstandigheden nagenoeg het hele jaar voortplanten. De aanwezige soorten kleine zoogdieren zijn echter algemeen voorkomend in Nederland en er is alternatief leefgebied in de omgeving. De gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten komt niet in het gedrang.

Effecten op kleine zoogdieren kunnen worden beperkt door gefaseerd te werk te gaan. Dit houdt in dat eerst de vegetatie (struweel) wordt gekapt, gemaaid of verwijderd, alvorens in een later stadium bouwrijp te maken. Om het onbedoeld doden van egels te voorkomen is het raadzaam om vóór verwijderen van vegetatie het plangebied te controleren op eventueel aanwezige egels. Indien egels worden aangetroffen, kunnen ze worden verplaatst naar geschikt biotoop in de omgeving. Het ongeschikt gemaakte leefgebied kan dan tijdig door de aanwezige zoogdieren worden verlaten. Indien in de kolonies konijnen nog individuen overblijven kunnen deze op een actieve manier verjaagd worden (bijv. door de inzet van fretten).

Ten aanzien van deze soorten geldt dat ze niet tijdens de winterslaap mogen worden verstoord door het verwijderen van vegetatie en/of verjagen. Dat betekent dat vegetatie (struweel) in de periode van eind september tot half november zou moeten worden verwijderd alsook eventuele verjaagacties.

Grotere zoogdieren, als Vos en Ree en hebben grote leefgebieden en zullen tijdens de werkzaamheden het plangebied mijden. In de omgeving is voldoende geschikt leef- en rustgebied aanwezig voor deze soorten. Er zijn geen negatieve effecten op deze soorten.

De werkzaamheden doen afbreuk aan het leefgebied van de Das. Met het kappen van het Keltenbos zal de aanwezige Dassenburcht verloren gaan.

Op 15 december 2011 heeft de Gemeente Oss hiervoor overleg gevoerd met verschillende belangenpartijen waaronder Stichting Das en Boom. Met dit overleg is een traject gestart (projectplan) om negatieve effecten op de Das weg te nemen door uitplaatsing van dassen en inrichting van compensatiegebied. In deze effectbeoordeling worden negatieve effecten op de Das dan ook niet getoetst en wordt verwezen naar het projectplan van Stichting Das en Boom.

De gunstige staat van instandhouding van voorkomende en verwachte zoogdieren, zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

3.2.3 Vleermuizen

Effecten op vleermuizen worden verwacht, indien er vlieg- en/of foerageerroutes aanwezig zijn in het plangebied, met name langs het Keltenbos. Met het kappen van het Keltenbos kunnen eventueel voorkomende vlieg- en/of foerageerroutes komen te vervallen. Omdat er geen geschikte invliegopeningen in de gebouwen en geen holten in de bomen zijn waargenomen worden er geen vaste verblijfplaatsen van deze soorten verwacht binnen het plangebied.

Nader veldonderzoek moet uitwijzen of vlieg- en/of foerageerroutes van vleermuizen ook werkelijk in het plangebied voorkomen alvorens een definitieve effectbeoordeling kan plaatsvinden. Zo nodig moet een ontheffing worden aangevraagd en moeten mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgewerkt.

3.2.4 Amfibieën

Voor de amfibiesoorten die naar verwachting in het plangebied voorkomen, namelijk de groene kikkers (Bastaard- en/of Meerkikker), Bruine kikker, de Gewone pad en de Rugstreeppad zijn de effecten zeer beperkt, doordat de watergang langs de westzijde van het terrein (IJzerweg) en de natte laagten in het noordwesten van het terrein behouden blijven. Omdat deze soorten (deels) op het land overwinteren is het van belang om de vegetatie en strooisellaag te verwijderen voordat de winterrust intreedt. Door het gebied dat bebouwd gaat worden ongeschikt te maken voor overwintering wordt voorkomen dat individuen van deze soorten in hun winterrust worden verstoord of mee afgegraven en daarbij gedood worden.

Bij het aanbrengen van een zandpakket als voorbelasting voor de bebouwing wordt het plangebied aantrekkelijk gemaakt voor de rugstreeppad, een zeer mobiele amfibiesoort. Indien mogelijk het zandpakket laat in het seizoen aanbrengen (bij voorkeur in oktober - november), hierdoor wordt voorkomen dat de rugstreeppad het zandpakket kunnen gebruiken als overwinteringsplaats. Wanneer het zandpakket eerder in het seizoen aangebracht wordt, dienen waterplassen die mogelijk op het zandpakket ontstaan voorkomen te worden. Ondiepe waterplassen zijn geschikt als voortplantingsplaats voor de rugstreeppad die zich tot eind augustus kan voortplanten. Bovengenoemde maatregelen dienen te voorkomen dat de rugstreeppad zich kan vestigen in het plangebied.

De gunstige staat van instandhouding van de voorkomende en verwachte amfibieën zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

3.2.5 Reptielen

Het zuidelijk deel van het plangebied maakt mogelijk deel uit van het leefgebied van de Levenbarende hagedis. De aan- of afwezigheid van deze soort zal door middel van aanvullend onderzoek moeten worden aangetoond. Het verwijderen van alle vegetatie en het afgraven van de bodem en het dempen van greppels kan leiden tot het verstoren en doden van individuen van een van deze soorten. Daarnaast zal ook leefgebied verloren gaan.

Nader veldonderzoek moet uitwijzen of de levendbarende hagedis ook werkelijk in het plangebied voorkomt alvorens een definitieve effectbeoordeling kan plaatsvinden. Zo nodig (afhankelijk van het gebruik van een goedgekeurde gedragscode) moet een ontheffing worden aangevraagd en moeten mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgewerkt.

3.3 Effecten op beschermde gebieden

De bosstrook langs de N329 binnen het plangebied maakt deel uit van de EHS. Dit bosgebied wordt beheerd als droog en vochtig bos met productie. Het bos zal in der herziende situatie echter geheel behouden blijven, waardoor er geen sprake is van een negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van het bosgebied.

4 Conclusie

4.1 Conclusie

Soortenbescherming - Flora- en faunawet

(Strikt) beschermde soorten: aanvullend onderzoek en mogelijk ontheffingstraject

Kort samengevat is het resultaat van de natuurtoets dat ter hoogte van het plangebied naar verwachting (strikt) beschermde diersoorten aanwezig zijn die door de ontwikkeling wezenlijk beïnvloed kunnen worden. Nader onderzoek naar (strikt) beschermde soorten moet uitwijzen of deze soorten daadwerkelijk aanwezig zijn. Dit betreft de volgende soorten (met locatie aanduiding en focus van onderzoek):

- vleermuizen, zoals Gewone en Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger (onderzoek naar vlieg- en foerageerroutes langs het Keltenbos)
- vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten, zoals Buizerd (Keltenbos, onderzoek naar in gebruik zijnde jaarrond beschermde nesten)
- Levendbarende hagedis (zuidelijke deel van plangebied rondom de grafheuvels, onderzoek naar het voorkomen van een populatie)

Daarnaast bevinden zich tal van broedvogels binnen het plangebied. Door buiten het broedseizoen te werken (globaal half maart – half juli, maar let op vroeg broedende soorten als Kievit) en bij het toch aantreffen van broedende vogels tijdelijk de nestplaats te vermijden totdat de jongen zijn uitgevlogen, zullen er geen negatieve effecten op vogels te verwachten zijn.

Algemene soorten: geen belemmeringen

Er zullen door de werkzaamheden negatieve effecten optreden voor een aantal algemene beschermde soorten. Door een zorgvuldige werkwijze en het nemen van mitigerende maatregelen (o.a. ongeschikt maken van het leefgebied) kan schade worden voorkómen en blijven negatieve effecten beperkt. Voor de effecten op de algemene voorkomende beschermde soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Voor de algemene soorten geldt een vrijstelling.

Gebiedenbescherming - EHS en Natura 2000

Een klein deel van het plangebied (bosstrook langs de N329) maakt deel uit van beschermd gebied vallend onder de EHS. Er zullen geen negatieve effecten optreden op de wezenlijke kenmerken en waarden van deze bosstrook (droog en vochtig bos met productie) aangezien deze bosstrook geheel behouden blijft na herziening van het bestemmingsplan.

4.2 Zorgplicht

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

Werken buiten kwetsbare periode

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien voorbereidende werkzaamheden, bijvoorbeeld bouwrijp maken, in die periode worden uitgevoerd, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar probleemloos worden gewerkt.

Werken in kwetsbare periode

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen worden verwijderd, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren die in winterslaap gaan.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen.

4.3 Vervolgtraject soortenbescherming

(strikt) beschermde soorten

Aanvullend onderzoek naar vlieg- en foerageerroutes van vleermuizen als Gewone en Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger dient te geschieden volgens het Vleermuisprotocol 2011.

Voor deze soorten geldt dat er minimaal twee veldbezoeken afgelegd moeten worden (met tenminste 8 weken ruimte tussen beide veldbezoeken in) tijdens de vlieg- en foerageerperiode in het voor alle drie de soorten optimale tijdvak 15 mei - 1 augustus.

Aanvullend onderzoek naar de Levendbarende hagedis kan gedaan worden door de inventarisatiemethodiek te volgen van de 'Handleiding voor het Monitoren van Reptielen in Nederland' (uitgave 2003) van RAVON.

Volgens deze methodiek worden langs een vooraf uitgezet traject 4 veldbezoeken uitgevoerd in de periode half maart - juli en 3 veldbezoeken in de periode augustus – september (tussentijdse periode tussen de veldbezoeken moet minimaal 5 dagen zijn).

Indien aanvullend onderzoek uitwijst dat er (strikt) beschermde soorten voorkomen op de toekomstige bouwlocaties binnen het plangebied, zal voor deze soorten een vervolgtraject ingezet moeten worden. Voor soorten van Tabel 3 Flora- en faunawet (vleermuizen) en jaar rond beschermde nesten van vogels is een ontheffing ex. art. 75 vereist. Voor het verkrijgen van de ontheffing zal het noodzakelijk zijn mitigerende en compenserende maatregelen te treffen, die de gunstige staat van instandhouding waarborgt.

Voor soorten van Tabel 2 Flora- en faunawet (Levendbarende hagedis) is geen ontheffing vereist indien schadelijke effecten voor betreffende soort worden voorkómen door bijvoorbeeld een aangepaste planning of zorgvuldigheid in de uitvoeringswijze. Voor diverse typen werkzaamheden zijn inmiddels Gedragscodes Flora- en faunawet opgesteld, waarin is beschreven op welke wijze schadelijke effecten op soorten kunnen worden voorkomen. Met een toezegging te zullen werken volgens een goedgekeurde Gedragscode wordt voldaan aan de bepalingen van de Flora- en faunawet. In het bestemmingsplan moet worden aangegeven welke Gedragscode van toepassing wordt verklaard.

Algemene soorten

Naast (strikt) beschermde soorten worden in het plangebied ook andere beschermde, algemeen voorkomende, soorten verwacht. Het betreft onder meer kleine zoogdieren en vogels. Volgens de bepalingen van de zorgplicht (artikel 2 Flora- en faunawet) dient bij uitvoering van werkzaamheden rekening te worden gehouden met de kwetsbare periode van deze soorten, zoals het broedseizoen (vogels) of winterslaap (zoogdieren).

In het geval van grondverzet in het plangebied worden de volgende maatregelen voorgesteld om te voldoen aan de bepalingen van de zorgplicht:

- tijdig verwijderen van opgaande begroeiing en ruigte in delen van het plangebied waar mogelijk in het vroege voorjaar werkzaamheden worden uitgevoerd. Daarmee wordt voorkómen dat kleine zoogdieren in winterslaap door de werkzaamheden worden gedood;
- kort houden van de vegetatie tijdens de werkzaamheden in het voorjaar om daarmee te voorkómen dat vogels gaan broeden binnen het plangebied en de kans lopen later in het broedseizoen te worden verstoord.

4.4 Borging in bestemmingsplan

Aanvullende onderzoeken, eventuele daaruit volgende ontheffingsprocedures of opname van een goedgekeurde gedragscode en overige soortinformatie waarvoor zorgvuldig handelen vereist is, zal geborgd moeten worden in het bestemmingsplan.

Bij nieuwvestiging van bedrijven binnen het vastgestelde bestemmingsplangebied zullen bovengenoemde voorwaarden en bepalingen leidend zijn bij uitvoering van werkzaamheden en de uiteindelijke inrichting van een locatie.

In een op te stellen plan van aanpak zal locatiespecifiek, soortspecifiek, maatregelspecifiek en tijdpad specifiek vastgelegd moeten worden hoe met de flora- en fauna om te gaan tijdens de uitvoering. Hierbij vormen monitoring en registratie van gegevens tijdens de uitvoeringsfase alsook tussentijdse communicatie en evaluatie eveneens belangrijke onderdelen. Voor de uitwerking van een plan van aanpak ten aanzien van ecologie dient een deskundige op het gebied van ecologie betrokken te worden.

Literatuur

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. Van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 3e herziene druk.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey. Nederland, Leiden.

Lange, R., P. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, 1994. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.

Lenders, H.J.R., C.C.H. Marijnissen & R.P.W.H. Felix, 1993. Waarnemen en herkennen van amfibieën en reptielen in het veld. Uitgave van de Stichting RAVON, Nijmegen.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij / Naturalis / EIS-Nederland.

Internet:

www.ravon.nl

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl

Bijlage 1: Wettelijk Kader

Hieronder volgt een algemene beschrijving van de Natuurwetgeving, gevolgd door betreffende onderdelen van de wetgeving.

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998 en omvat de Natura 2000-gebieden. In de Natura 2000-gebieden zijn de beschermde natuurmonumenten alsmede de gebieden met de status Vogel- en/of de Habitatrichtlijn-gebied (voorheen Speciale Beschermings-Zones (SBZ's) opgenomen.

Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

De soortbescherming is opgenomen in de Flora- en faunawet. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden welke zijn vermeld in bijlage IV. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking. Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied.

Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied.

Vanuit de kennis dienen plannen en projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet (zie paragraaf 2.2 van het voorgaande rapport).

Flora- en faunawet

Onder de werking van de Flora- en faunawet vallen circa 1.000 diersoorten. Alle inheemse zoogdieren (m.u.v. de huismuis en zwarte en bruine rat), vogels, amfibieën en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben een aantal soorten planten, vissen, insecten en ongewervelden een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt de algemene zorgplicht (art. 2).

Volgens de Flora- en faunawet mogen beschermde diersoorten niet worden verwond, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd, vernield of verstoord.

Beschermde planten mogen op geen enkele wijze van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield. De verbodsbepalingen van de wet staan genoemd in onderstaand kader.

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde planten:

- Artikel 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op andere manier van de groeiplaats verwijderen van planten
- Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van planten

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde dieren:

- Artikel 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen van dieren. Het met het oog op bovenstaande doelen opsporen van dieren.
- Artikel 10: Het opzettelijk verontrusten van dieren
- Artikel 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen wegnemen, verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren.
- Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van dieren

s

De werkingssfeer van de Flora- en faunawet is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft soorten **overal** in Nederland bescherming.

In artikel 75 van de Flora- en faunawet³ worden de ontheffingsmogelijkheden weergegeven. Op 23 februari 2005 is de Algemene Maatregel van Bestuur m.b.t. artikel 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. Middels deze AMvB wordt onder bepaalde voorwaarden een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Deze vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig gebruik en bestendig beheer en onderhoud en voor bepaalde (algemeen voorkomende) soorten. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de diersoorten of plantensoorten die voorkomen in het plan-gebied. In de AMvB worden hiertoe verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime AMvB:

Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten is derhalve geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Flora- en faunawet uitgaat.

Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de Egel, Konijn en Mol, Ree en Vos, algemene amfibieënsoorten, waaronder de Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander en plantensoorten als Grasklokje en Gewone dotterbloem.

- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime AMvB:

Voor soorten van tabel 2 van de AMvB is bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, indien gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode, dan dient ontheffing aangevraagd te worden, welke wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (lichte toets). Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 2 de algemene zorgplicht.

- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in Bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime AMvB.

Voor soorten van tabel 3 geldt het zwaarste beschermingsregime en is bij ruimtelijke ontwikkelingen geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, ook niet met een gedragscode. Voor deze soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden, welke aan vier criteria wordt getoetst (zware toets): de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt niet aangetast, er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 3 de algemene zorgplicht.

Voor Bijlage 1 soorten uit Tabel 3 kan ontheffing worden aangevraagd op grond van alle belangen genoemd in het Besluit vrijstelling beschermde diersoorten. In de praktijk komen bij Bijlage 1- soorten onderstaande vier belangen het meeste voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep:

1. Bescherming van flora en fauna (b);
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);
4. Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimte inrichting of ontwikkeling (j)

Voor Bijlage IV-soorten van de Habitatrichtlijn uit Tabel 3 geldt voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing wordt verleend op grond van een belang uit de Habitatrichtlijn:

1. Bescherming flora en fauna (b)
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);

³ Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijzigingen van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen.

- Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. T.a.v. vogels geldt, dat werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord verboden zijn.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode dan dient formeel een ontheffing te worden aangevraagd. Voor broedvogels wordt echter geen ontheffing verleend waarbij als voorwaarde wordt gesteld dat broedvogels niet verstoord mogen worden tijdens het kwetsbare broedseizoen; dit mede in het kader van de algemene zorgplicht die ook voor vogels geldt.

Bescherming van vogelnesten

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen. Hiervoor is geen standaardperiode, het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keer elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Voor deze soorten* is geen ontheffing nodig, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats gaan vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mag van deze soorten het nest worden verplaatst of verwijderd.

* Een deel van deze soorten zijn ondergebracht in categorie 5 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Hoewel het onderbrengen van deze soorten op deze lijst anders doet vermoeden is de vaste rust- en verblijfplaats van deze vogels niet jaarrond beschermd. Dit betreffen namelijk vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor gebroed hebben of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Advies- en ingenieursbureau Oranjewoud BV
Team Water & Klimaat
T.a.v.: dhr. L. Koks
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT



Uw kenmerk: *****
Ons kenmerk: ORNA1205.1
Datum: 02-07-2013
Projectgebied: Vorstengrafdonk te Oss
Onderwerp: Briefrapport inventarisatie vleermuizen, broedvogels en reptielen

Geachte mijnheer Koks,

Hierbij ontvangt u het briefrapport van Adviesbureau E.C.O. Logisch van de inventarisatie van vleermuizen, broedvogels en reptielen in het plangebied Vorstengrafdonk te Oss.

Werkzaamheden

De werkzaamheden bestaan uit het inventariseren van broedvogels, vleermuizen en reptielen. Per onderdeel wordt de toegepaste methode toegelicht.

Broedvogels

Ten behoeve van het onderzoek naar jaarrond beschermde nestlocaties van broedvogels heeft in november 2012 een locatiebezoek plaatsgevonden. Hierbij is gezocht naar de aanwezigheid van mogelijk jaarrond beschermde nestlocaties in de vorm van boomholten, nesten van kraaiachtigen en horsten van roofvogels. Aanvullend zijn in het voorjaar van 2013 drie inventarisaties uitgevoerd, teneinde het gebruik van deze nestlocaties te monitoren. In tabel 1 is een overzicht van deze inventarisatie weergegeven.

Tabel 1: Overzicht inventarisatie broedvogels

Datum	Tijd	Weersomstandigheden
01-11-2012	n.v.t.	n.v.t.
04-05-2013	07:00 – 09:00	Licht bewolkt, windkracht 2, 7-10°C
28-05-2013	05:30 – 06:30	Half bewolkt, windkracht 2, 8°C
12-06-2013	05:15 – 06:30	Bewolkt, windkracht 2, 7°C

Daarnaast is tijdens de inventarisatie van vleermuizen gelet op de aanwezigheid van nachttactieve broedvogels.

Vleermuizen

Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2013¹. Omdat er geen verblijfplaatsen van boombewonende en gebouwbewonende vleermuizen in het plangebied verwacht werden, heeft het onderzoek zich beperkt tot vliegroutes en foerageergebieden. Hiervoor zijn twee locatiebezoeken uitgevoerd. In tabel 2 is een overzicht van deze inventarisatie weergegeven.

Tabel 2: Overzicht inventarisatie vliegroutes / foerageergebieden

Datum	Tijd	Weersomstandigheden
25-09-2012	19:30 – 21:30	Bewolkt, windkracht 2, 14°C
12-06-2013	02:15 – 05:15	Bewolkt, windkracht 2, 16°C

Bij het onderzoek naar vleermuizen is gebruik gemaakt van zogenaamde batdetectors. Deze maken de voor mensen onhoorbare, ultrasone geluiden welke vleermuizen maken, hoorbaar. Adviesbureau E.C.O. Logisch maakt standaard gebruik van detectors met de mogelijkheid tot het opnemen en vertraagd afspelen van geluiden voor eventuele analyse achteraf. De inventarisatie van vleermuizen heeft gezien de omvang van het plangebied in een team van twee deskundigen plaatsgevonden.

Vliegroutes / foerageerzones

Tegelijk met de overige vleermuisinventarisaties zijn vliegroutes en foerageerzones in beeld gebracht. Hierbij is gelet op welke soorten in en juist buiten het plangebied foerageerden of het plangebied en aangrenzende structuren gebruikten als vliegroute en met welke intensiteit dit gebeurde.

¹ Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur 2012. Vleermuisprotocol 2012, 24 februari 2012

Reptielen

Tijdens het eerste bezoek zijn herpetoplaten in het veld geplaatst in voor de soorten hazelworm en levendbarende hagedis geschikte habitat. Deze platen vormen tijdelijke schuilplaatsen en zonlocaties voor reptielen en zijn in het bijzonder geschikt om de trefkans van de hazelworm te vergroten. De inventarisatie is uitgevoerd onder voor reptielen geschikte weersomstandigheden door een deskundige op het gebied van deze soortgroep.

Naast het controleren van de herpetoplaten is tijdens de inventarisatieronden gezocht naar zonnende en foeragerende exemplaren van de levendbarende hagedis en de hazelworm. De gehanteerde onderzoeksmethode is gebaseerd op de methode van inventariseren zoals omschreven door RAVON² en de soortenstandaard voor de levendbarende hagedis³. In tabel 3 is een overzicht van deze inventarisatie weergegeven.

Tabel 3: Overzicht inventarisatie reptielen

Datum	Tijd	Weersomstandigheden
01-09-2012	13:00 – 16:00	Licht bewolkt, windkracht 1, 17°C
13-09-2012	12:30 – 15:00	Half bewolkt, windkracht 2, 16°C
29-09-2012	13:30 – 16:30	Half bewolkt, windkracht 2, 15°C
04-05-2013	10:00 – 12:00	Licht bewolkt, windkracht 2, 16°C
11-05-2013	17:00 – 19:00	Half bewolkt, windkracht 2, 15°C
12-06-2013	05:30 – 06:30	Half bewolkt, windkracht 2, 16°C

Tijdens alle overige bezoeken is het gebruik van de herpetoplaten door reptielen eveneens gecontroleerd.

Overige beschermde soorten

Tijdens alle bezoeken is aandacht besteed aan het voorkomen van andere middels de Flora- en faunawet beschermde soorten.

Resultaten

De resultaten zijn verdeeld in broedvogels, vliegroutes en foerageerzones van vleermuizen, reptielen en overige soorten.

Broedvogels

Binnen het Keltenbos zijn alleen algemene broedvogels aangetroffen. Het betreft de soorten merel, zanglijster, winterkoning, roodborst, koolmees, pimpelmees, houtduif, vink en zwarte kraai. De nesten van deze soorten zijn niet jaarrond beschermd. Het mogelijke jaarrond beschermde nest bleek in gebruik te zijn door een paar kraaien. Binnen het Keltenbos zijn twee kraaiennesten aanwezig. Een van deze nesten is hiernaast afgebeeld.



Foto 1. Nest van kraai

Vleermuizen

Binnen het plangebied is alleen de gewone dwergvleermuis waargenomen. Deze soort maakt gebruik van het plangebied als vliegroute. Hierbij werd slechts beperkt gefoerageerd. Duidelijk belangrijke foerageerzones zijn niet in het plangebied aangetroffen. Tijdens het bezoek in de kraamperiode van 2013 zijn in de vroege ochtend in het geheel geen vleermuizen waargenomen. De aangetroffen vliegroutes zijn weergegeven in bijlage 1.

Reptielen

Ondanks het inventariseren in 2012 en 2013 en het gebruik van herpetoplaten zijn geen reptielen in het plangebied aangetroffen. Hieruit kan worden opgemaakt dat het aanwezige habitat nauwelijks tot niet wordt gebruikt door de hazelworm en levendbarende hagedis.

Overige soorten

Binnen het plangebied zijn twee exemplaren van de das ten noorden van het Keltenbos foeragerend waargenomen. Hierbij bewogen de dieren zich richting de hier aanwezige burcht. Nabij deze burcht was een duidelijke latrine aanwezig.

² Diepenbeek, A. & J. van Delft, 2006, Het waarnemen van amfibieën en reptielen, Stichting RAVON, Nijmegen.

³ Dienst Regelingen, 2011, Soortenstandaard Levendbarende hagedis Zootoca vivipara, Ministerie van E, L & I

Ook is in het Keltenbos een vos waargenomen en bevinden zich er hazen en konijnen. Tijdens het laatste onderzoek ten behoeve van vleermuizen is een roepend exemplaar van de rugstreeppad waargenomen. Voordat kon worden bepaald waar deze zich bevond, stopte deze echter met roepen. Of deze zich binnen het plangebied bevond is derhalve niet bekend.

Belang plangebied voor beschermde soorten

Het projectgebied en de directe omgeving bevat elementen welke worden benut door beschermde soorten. In tabel 4 is weergegeven welke functies zijn aangetroffen en wat het belang van het plangebied is voor de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie.

Tabel 4: Belang plangebied

Flora- en faunawet	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Functie	Belang
Tabel 1	Vos	<i>Bufo bufo</i>	Leefgebied	gering
	Haas	<i>Lisotriton vulgaris</i>	Leefgebied	gering
	Konijn	<i>Rana ridibunda</i>	Leefgebied	gering
Tabel 2	Algemene broedvogels		Broedlocatie	gering
Tabel 3	Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Vliegroute	gering
	Das	<i>Meles meles</i>	Alle functies	groot
	Rugstreeppad	<i>Bufo calamita</i>	Onbekend	onbekend

Het plangebied is van gering belang voor broedvogels en vleermuizen. Voor deze soorten blijft in de omgeving voldoende geschikte habitat beschikbaar om de gunstige staat van instandhouding van deze soorten te garanderen.

Voor de aangetroffen algemene broedvogels blijft geschikte broedbiotoop in de directe omgeving aanwezig.

De gewone dwergvleermuis maakt slechts beperkt gebruik van het plangebied als foerageerzone. Het verminderen van het foerageergebied zal daarom geen negatief effect hebben op de gunstige staat van instandhouding van deze soort.

Mocht u naar aanleiding van dit rapport nog vragen en / of opmerkingen hebben, kunt u te allen tijde contact met ons opnemen.

Hoogachtend,

Ing. J. Koorevaar
Adviesbureau E.C.O. Logisch
tel. 0620163383
jeroen@eco-logisch.com

Bijlage 1: Functies vleermuizen

